

Beslut

efter kvalitetsgranskning av huvudmannens och rektorns arbete för att fler elever ska få undervisning av behöriga förskollärare och lärare i förskoleklass och grundskola i Haninge kommun och Nakterhusskolan.

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning i Haninge kommun och Nakterhusskolan avseende kvaliteten i huvudmannens och rektorns arbete för att fler elever ska få undervisning av behöriga förskollärare och lärare. Syftet med denna kvalitetsgranskning är att granska huvudmäns och rektorers arbete för att se till att fler elever får undervisning av legitimerade och behöriga förskollärare och lärare i förskoleklass och grundskolans årskurser 1–6.

För att uppfylla granskningens syfte ska följande frågeställningar besvaras:

1. I vilken utsträckning bedriver huvudmannen och rektorn ett strategiskt arbete för att undersöka behov av behöriga förskollärare och lärare inom huvudmannens organisation och den aktuella skolenheten?
2. I vilken utsträckning bedriver huvudmannen och rektorn ett aktivt och strategiskt arbete för att öka behörigheten bland befintliga förskollärare och lärare genom behörighetsgrundande utbildning?

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Skolinspektionen bedömer kvaliteten i huvudmannens och rektorns arbete i tre nivåer. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls av Haninge kommun och Nakterhusskolan i följande utsträckning:

Arbete för att undersöka behov av behöriga lärare

Huvudmannen och rektorn bedriver i flera delar ett strategiskt arbete för att undersöka behovet av behöriga lärare och förskollärare, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Huvudmannen behöver utveckla sitt arbete med att kartlägga behoven av behöriga lärare samt möjligheten att tillgodose behoven genom behörighetsgrundande utbildning.

Arbete för ökad behörighet genom utbildning

Huvudmannen och rektorn bedriver i flera delar ett arbete för att öka behörigheten bland lärare och förskollärare genom behörighetsgrundande utbildning, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Huvudmannen och rektorn behöver utveckla arbetet med att informera om, uppmuntra till och stödja lärare och förskollärare att delta i behörighetsgrundande utbildning.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **1 december 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2026:938) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

Arbete för att undersöka behov av behöriga lärare

Här bedöms i vilken utsträckning huvudmannen och rektorn bedriver ett strategiskt arbete för att undersöka behov av behöriga förskollärare och lärare inom huvudmannens organisation och aktuell skolenhet. I det ingår hur rektorn och huvudmannen återkommande tar reda på nuvarande och framtida behov av behöriga lärare och förskollärare. Det gäller såväl behov av legitimerade lärare som behov av behöriga lärare i ämnen där lärare som är legitimerade men inte behöriga i ämnet, årskursen eller skolformen undervisar. Även möjligheterna att öka behörigheten genom behörighetsgrundande utbildning av befintlig personal omfattas. Vidare ingår hur ansvarsfördelning och samverkan kring kartläggningsarbetet mellan huvudmannen och rektorn ser ut.

Huvudmannen och rektorn bedriver i flera delar ett strategiskt arbete för att undersöka behovet av behöriga lärare och förskollärare, men utvecklingsområden finns.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med lärare, rektorn för aktuell skolenhet, representanter för huvudmannen, gruppintervju med rektorer inom huvudmannens organisation samt inskickade dokument och Skolverkets statistik.

Kartläggning och analys av behov

Huvudmannen kartlägger nuvarande och framtida behov av legitimerade lärare och förskollärare inom organisationen, men följer inte upp behovet av behöriga lärare på ämnesnivå eller möjligheten att öka behörigheten genom behörighetsgrundande utbildning på ett systematiskt sätt. Huvudmannen följer upp samtliga lärare inom organisationen som saknar legitimation, och bland annat genom Skolverkets statistik skaffar sig huvudmannen en bild av hur stor andel av lärarna inom grundskolan som är behöriga i de ämnen de undervisar i. På de skolenheter där huvudmannen bedömer behörigheten som låg begärs redogörelser från respektive rektor för varför det exempelvis finns lärare som saknar legitimation, samt om resultaten i ett ämne kan ha påverkats av att undervisningen bedrivs av obehöriga lärare. Huvudmannen tar även del av rektorernas tjänsteplaneringar för att identifiera eventuella behov av behöriga lärare som kan hanteras genom central samordning av tjänster. Huvudmannen har identifierat att det finns skolenheter där klassläraresystemet tillämpas i hög grad, vilket medför att eleverna får undervisning av lärare som saknar behörighet i ett eller flera ämnen. Utifrån dialog med rektorerna har huvudmannen vidare identifierat ett behov av behöriga lärare i praktisk-estetiska ämnen och i svenska som andraspråk. Huvudmannens kartläggning omfattar även en prognos utifrån elevantal och pensionsavgångar, och den visar att behovet av legitimerade lärare inom en tioårsperiod kommer att finnas i årskurserna 7–9. Samtidigt är huvudmannens kartläggning inte fullständig, vilket innebär att huvudmannen saknar en tydlig bild av hur de framtida behoven av behöriga lärare ser ut i olika ämnen eller om det finns möjlighet att utifrån behov öka behörigheten genom behörighetsgrundande utbildning.

Rektorn på Nakterhusskolan kartlägger nuvarande och framtida behov av behöriga förskollärare och lärare på ett systematiskt sätt. I samband med att rektorn tillträdde tjänsten genomförde rektorn en kartläggning av lärarnas legitimationer och behörigheter på skolenheten samt vilka ämnen de undervisar i. Rektorn har därefter, i samband med medarbetarsamtal och tjänsteplaneringen inför kommande läsår, skaffat sig en bild av vilka behov av behöriga lärare som finns i grundskolan och i förskoleklass. Exempelvis har rektorn identifierat att det finns behov av behöriga lärare i bland annat ämnena engelska, bild, musik och hem- och konsumentkunskap. Härtill kartlägger rektorn möjligheten att öka behörigheten genom behörighetsgrundande utbildning i vissa ämnen, såsom slöjd och hem- och konsumentkunskap, medan rektorn i andra fall planerar öka behörigheten genom rekrytering.

Arbetsfördelning och samverkan

Arbetet med att kartlägga och analysera behovet av behöriga lärare och förskollärare bedrivs både på huvudmannanivå och skolenhetsnivå. Däremot finns det inte någon gemensam bild av de övergripande behoven inom organisationen. Rektorererna ansvarar för att kartlägga behoven på skolenhetsnivå och huvudmannen skaffar sig kunskap om behovet av legitimerade lärare samt till viss del behovet av behöriga lärare på ämnesnivå. Även om det förs diskussioner i rektorsgruppen tillsammans med skolchefen om exempelvis att andelen behöriga lärare är lägre på vissa skolenheter än andra på grund av sina geografiska lägen, så delger huvudmannen inte rektorerna sin bild av de övergripande behoven inom organisationen, vilket gör att det inte finns en gemensam bild av vilka behoven är.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Huvudmannen behöver utveckla sitt arbete med att kartlägga behoven av behöriga lärare samt möjligheten att tillgodose behoven genom behörighetsgrundande utbildning.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att den kartläggning och analys av nuvarande och framtida behov av behöriga lärare och förskollärare som huvudmannen i dagsläget genomför inte är heltäckande. Huvudmannens kartläggning begränsas huvudsakligen till om lärare är legitimerade eller inte och hur behörighetsgraden ser ut på respektive skolenhet. Därmed får huvudmannen inte en heltäckande bild av hur behoven av behöriga lärare i ämnen, årskurser och skolformerna förskoleklass och grundskola ser ut. En risk med detta är att huvudmannen saknar en helhetsbild av de förutsättningar och behov som finns i organisationen och därmed i förlängningen missar möjligheten att genom utbildning öka behörigheten bland lärare och förskollärare.

Skolinspektionen rekommenderar därför att huvudmannen utvecklar arbetet med att kartlägga behoven av behöriga lärare och förskollärare både på kort och lång sikt. För att ge en utförlig bild av behoven av behöriga lärare behöver kartläggningen omfatta behörighet i ämnen, årskurser och berörda skolformer. Vidare bör kartläggningen omfatta möjligheten att tillgodose behoven av behöriga lärare och förskollärare genom behörighetsgrundande utbildning för redan anställd personal.

Arbete för ökad behörighet genom utbildning

Här bedöms i vilken utsträckning huvudmannen och rektorn bedriver ett aktivt och strategiskt arbete för att öka behörigheten bland befintliga förskollärare och lärare genom behörighetsgrundande utbildning. I det ingår hur huvudmannen och rektorn utifrån identifierade behov arbetar med insatser för att öka behörigheten bland befintlig undervisande personal. Arbetet med att informera personal om möjligheterna till behörighetsgrundande utbildning, uppmuntra dem och ge stöd för att kunna delta i behörighetsgrundande utbildning ingår också. Vidare bedöms hur huvudmannen och rektorn planerar och följer upp deltagande i behörighetsgrundande utbildning.

Huvudmannen och rektorn bedriver i flera delar ett arbete för att öka behörigheten bland befintliga lärare och förskollärare genom behörighetsgrundande utbildning, men utvecklingsområden finns.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med lärare, rektorn för aktuell skolenhet, representanter för huvudmannen, gruppintervju med rektorer inom huvudmannens organisation samt inskickade dokument och Skolverkets statistik.

Insatser utifrån identifierade behov

Huvudmannen genomför enbart enstaka insatser för att öka behörigheten genom behörighetsgrundande utbildning av befintliga lärare utifrån identifierade behov av behöriga lärare i förskoleklass och grundskola. Huvudmannen har i sin kartläggning identifierat att lärarbehörigheten generellt är låg i ytterområdena samt i praktisk-estetiska ämnen och svenska som andraspråk. Utöver det framgår det av Skolverkets statistik att behörigheten är låg i bland annat ämnena teknik och engelska inom organisationen. Huvudmannen har dock de senaste åren inte genomfört några systematiska insatser för att lärare genom behörighetsgrundande utbildning ska bli behöriga i specifika ämnen eller årskurser förutom en satsning för att öka andelen behöriga lärare i fritidshem, vilket också innefattar att lärarna blir behöriga i ett praktisk-estetiskt ämne. I nuläget ansvarar varje rektor själv för att initiera insatser på den egna skolenheten som rör behörighetsgrundande utbildning. Huvudmannen har dock under det senaste året ökat sin normerande styrning att rektorerna ska arbeta för att eleverna undervisas av legitimerade och behöriga lärare. Huvudmannen skapar även förutsättningar för rektorerna att samverka i tjänsteplaneringen så att exempelvis lärare vid behov undervisar på flera skolenheter.

Rektorn på Nakterhusskolan genomför vissa strategiska insatser för att öka behörigheten genom behörighetsgrundande utbildning. Nuvarande rektorn tillträdde för ett år sedan utifrån planen att skolenheten skulle övergå till att bli en fristående skola. Det planerade huvudmannabytet ledde till att ett flertal lärare slutade. När planen sedan inte genomfördes behövde rektorn genomföra en skyndsam ny- eller omrekrytering i syfte att starta om verksamheten. Utifrån identifierade behov av behöriga lärare i ämnena musik, samhällsorienterande ämnen och hem- och konsumentkunskap har rektorn prioriterat behörighetsgrundande utbildning för tre lärare i dessa ämnen. Rektorn har däremot inte utifrån sin analys av behov planerat behörighetsgrundande utbildning för lärare som undervisar utan behörighet i ämnena engelska och bild på skolenheten. Rektorn planerar dock i vissa fall att öka andelen behöriga lärare på skolenheten genom rekrytering istället för genom behörighetsgrundande utbildning.

Information, stöd och uppmuntran att delta i utbildning

Huvudmannen bedriver via rektorerna ett arbete för att uppmuntra till behörighetsgrundande utbildning över sin organisation, men det är otydligt vilket stöd lärare får och hur de informeras om möjligheterna att läsa behörighetsgrundande utbildning. Inom organisationen är det tydligt att det är rektorerna som ansvarar för att informera om möjligheten att läsa behörighetsgrundande utbildning samt uppmuntra och ge stöd till detta. Av intervju med representant för huvudmannen framgår att anledningar till att huvudmannen inte bedriver något eget arbete för att informera och stödja lärare är dels att huvudmannens egen kartläggning ännu inte är fullständig, dels att huvudmannen vill att uppmuntran och information om behörighetsgrundande utbildning ska utgå från skolenheternas egna behov. Rektorerna får tips om behörighetsgrundande utbildning från huvudmannen, exempelvis via veckomejl eller nyhetsbrev, och rektorerna avgör sedan hur och om informationen sprids. För rektorerna är det tydligt att huvudmannen uppmuntrar till behörighetsgrundande utbildning och betonar vikten av behörighet, och inom organisationen är det flera lärare som läser behörighetsgrundande utbildning och flera som ansökt om att läsa behörighetsgrundande utbildning. Inom huvudmannens organisation finns det i nuläget dock inga gemensamma riktlinjer för behörighetsgrundande utbildning, men huvudmannen har inlett diskussioner med rektorerna om förutsättningarna för att skapa mer likvärdighet inom organisationen. Varje rektor bestämmer vilket stöd en lärare får, exempelvis i form av betald kurslitteratur eller stöd i att kombinera studier med undervisning. Det innebär att lärare inte får tydlig information om vad de kan förvänta sig för stöd när de läser behörighetsgrundande utbildning.

Rektorn på Nakterhusskolan uppmuntrar utifrån identifierade behov vissa lärare att delta i behörighetsgrundande utbildning, men informerar lärare i

begränsad utsträckning om möjligheter och villkor för att läsa behörighetsgrundande utbildning. Utifrån identifierade behov informerar rektorn om och uppmuntrar specifika lärare till behörighetsgrundande utbildning. Rektorn ger dock ingen generell information om möjligheten att läsa behörighetsgrundande utbildning utan de lärare som genomför detta har i stor utsträckning tagit reda på relevant information på egen hand. För de lärare som genomför behörighetsgrundande utbildning utformar rektorn stöd, dels utifrån skolenhetens behov dels utifrån lärarens individuella behov. Exempel på sådant stöd är att ge bidrag till kurslitteratur och ledighet vid obligatoriska lärtillfällen så som prov eller seminarier. För den enskilda läraren kan det dock vara svårt att planera för behörighetsgrundande utbildning då det är otydligt vilket stöd respektive lärare kan förvänta sig av rektorn.

Planering och uppföljning av utbildningsinsatser

Det bedrivs inte något strukturerat arbete med planering och uppföljning av behörighetsgrundande utbildningsinsatser i Haninge kommun eller av rektorn för Nakterhusskolan. I de fall lärare inom huvudmannens organisation har deltagit i behörighetsgrundande utbildning har planering och uppföljning av utbildningen genomförts av rektorerna själva och huvudmannen har inte på ett strukturerat sätt följt upp studierna. Skolchefen får huvudsakligen kännedom om pågående utbildningar när rektorerna signalerar att en lärare har svårigheter att klara av utbildningen. Huvudmannen har därmed inte någon sammantagen bild av vilken effekt som insatserna ger eller vilka konsekvenserna blir i organisationen. Rektorn för Nakterhusskolan planerar att upprätta en individuell studieplan när lärarna blir antagna på behörighetsgrundande utbildning. Av intervjun med lärare framgår emellertid att lärare som väntar på att påbörja sina studier inte har en tydlig bild av hur rektorn planerar för deras deltagande i behörighetsgrundande utbildning. Rektorn följer dock genom löpande informella samtal upp hur det går för de lärare som läser behörighetsgrundande utbildning.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Huvudmannen och rektorn behöver utveckla arbetet med att informera om, uppmuntra till och stödja lärare och förskollärare att delta i behörighetsgrundande utbildning.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att huvudmannen och rektorn inte systematiskt arbetar med att informera om, uppmuntra till eller ge stöd till förskollärare och lärare att delta i behörighetsgrundande utbildning. Huvudmannen har enbart gjort enstaka insatser för att informera och uppmuntra lärare. Istället har dessa uppgifter har delegerats till rektorsnivån. Vidare kan förutsättningar för att delta i relevant behörighetsgrundande utbildning variera mellan skolenheter då det saknas en styrning eller riktlinjer från huvudmannen i detta avseende. Rektorn för Nakterhusskolan har visserligen uppmuntrat vissa lärare att läsa behörighetsgrundande utbildning utifrån aktuella prioriteringar, men lärare har själva fått ta reda på information om relevanta utbildningsvägar och det finns en viss oklarhet i förutsättningarna som gäller för att delta i behörighetsgrundande utbildning. Detta medför sammantaget en risk att lärare och förskollärare inte utbildar sig i den grad som skulle vara möjligt och i förlängningen att elever inte får undervisning av legitimerade och behöriga lärare och förskollärare.

Skolinspektionen rekommenderar därför att huvudmannen och rektorn utvecklar ett systematiskt arbete med att uppmuntra till, informera om och ge förskollärare och lärare stöd att delta i behörighetsgrundande utbildning. Detta arbete sker med fördel utifrån en kartläggning av nuvarande och framtida behov. Det är också viktigt att utbildningsinsatserna planeras och följs upp systematiskt.

På Skolinspektionens vägnar

X Malin Lundquist

Beslutsfattare
Signerat av: Malin Lundkvist

X Mats Pellbring

Föredragande
Signerat av: Mats Pellbring

I handläggningen av ärendet har även utredaren Camilla Adler deltagit.

Bilaga 1: Författningsstöd

Skollagen (2010:800)

2 kap. 8–10, 13, 16–21, 34 a §§

4 kap. 3–4 §§

Förordning (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare

2 kap. 2–7 b, 35, 44–53 §§

3 kap.

4 kap. 4 §

Bilaga 2: Granskningens genomförande

Skolinspektionen besökte Nakterhusskolan och Haninge kommun den 16–17 april 2026. Utöver det genomfördes en digital intervju den 23 april 2026. Besöket genomfördes av utredarna Camilla Adler och Mats Pellbring.

Nakterhusskolan omfattar förskoleklass, årskurserna 1–6 samt fritidshem. Den här granskningen har omfattat förskoleklass och årskurserna 1–6. Det går cirka 440 elever på skolenheten. Skolenheten leds av en rektor. Skolverkets statistik för läsåret 2024/2025 visar att 77,9 procent av lärarna (heltidstjänster) är legitimerade och undervisar i minst ett ämne som de är behöriga för. Av den dokumentation som Skolinspektionen har tagit del av i samband med granskningen framgår att av de lärare som undervisar eleverna på Nakterhusskolan är 24 av 26 lärare legitimerade förskollärare eller lärare. Fjorton av lärarna undervisar i ämnen, årskurser eller skolform som de inte är behöriga i.

På skolenheten är det två lärare som går behörighetsgrundande utbildning vid tidpunkten för Skolinspektionens besök.

Haninge kommun ansvarar för 20 grundskoleenheter, varav Nakterhusskolan är en. Skolverkets statistik för läsåret 2024/2025 visar att andelen legitimerade lärare i grundskolan som undervisar i minst ett ämne som de är behöriga i (heltidstjänster) varierar mellan 15,6 procent och 80,2 procent vid huvudmannens skolenheter.

Bakgrundsuppgifter

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- En intervju med lärare.
- En intervju med rektorn för aktuell skolenhet
- En intervju med representant för huvudmannen
- En intervju med ett urval av rektorer inom huvudmannens organisation
- Dokument som begärts in från huvudmannen
- Statistik från Skolverket.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket och övrigt underlag för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

De samlade iakttagelserna från alla huvudmän och skolenheter som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport. Rapporten är planerad att publiceras hösten 2026.